يوسف محمد صادق
سـەرۆکی پەرلەمانی کوردستان – عێراق

وەزارەتی کار و کاروباری کۆمەڵایەتی

ژمارە : 2379 **لە** 2014/5/28

بەپێی ئەو دەسەڵاتەی پێمان دراوە لە ماددەی (105) برگەی (ب) لە یاسای چاودێری کۆمەڵایەتی ژمارە (126) ساڵی (1980) ئەم ڕێنماییەمان دەرکرد :

ڕێنمایی ژمارە (2) ساڵی (2014)
ماڵی داڵدەدانی ژنانی هەڕەشەلێکراو

ماددەی یەکەم :

مەبەست لەم دەستەواژە و زاراوانەی خوارەوە ماناکانی بەرامبەریانە بۆجێ بەجێ کردنی ئەم ڕێنماییە:

یەکەم : هەرێم : هەرێمی کوردستان – عێراق .

دووەم : وەزارەت : وەزارەتی کاروکاروباری کۆمەڵایەتی هەرێم .

سێیەم : ماڵی داڵدەدان : ماڵێکی نهێنی پارێزاوی تایبەتە بۆ لەخۆگرتنی ژنانی هەڕەشە لێکراو و ئەو ژنانەی کەکێشەی کۆمەڵایەتیان هەیە بەمەبەستی پاراستن و بەدواداچوونی کێشەکان و پەرەپێدانی تواناکانیان تا چارەسەرکردنی کێشەکانیان و گەڕانەوەیان بۆ ناو کۆمەڵگە ، و دابین کردنی پێداویستییە سەرەکییەکانی ڕۆژانە بۆیان .

ماددەی دووەم :

ئامانجەکانی ئەم ڕێنماییە :

یەکەم : پاراستنی ژنان لە توندوتیژی خێزانی .

دووەم : دابین کردنی ژیانێکی ئارام بەشێوەیەکی کاتی بۆ ژنانی هەڕەشە لێکراو و ئەو ژنانەی کە کێشەی کۆمەڵایەتیان هەیە وچارەسەرکردنی کێشەکانیان .

ماددەی سێ یەم :

یەکەم : وەزارەت هەڵدەستێت بەکردنەوەی شوێنی گونجاو بۆ دالدەدانی ژنانی هەڕەشە لێکراو و ئەو ژنانەی کە کێشەی کۆمەڵایەتیان هەیە ، کە تیایدا پۆلێن بەندێك بکرێت بەپێی جۆری کێشەکانیان و ماوەی مانەوەیان و باری تەندروستیان .

دووەم : ماڵی دالدەدان هەڵدەستێت بەم کارانەی خوارەوە :

1. **وەرگرتنی ئەو ژنانەی تووشی توندوتیژی خێزانی هاتوون ، ئەوانەی هەڕەشەیان لێکراوە ، ئەوانەی کیشەی کۆمەڵایەتیان هەیە و ئەوانەی قوربانیانی بازرگانی بە مرۆڤن .**
2. **دابین کردنی پێداویستیە سەرەکییەکانی رۆژانەی سوودمەندان .**
3. **دابین کردنی ژینگەیەکی تەندروست بۆ ئەو ژنانەی کە سوودمەندن لەماڵی دالدەدان لە گشت بوارەکان .**
4. **بەدواداچوونی کێشە کۆمەلایەتی و یاساییەکان بۆ سوودمەندانی ماڵی دالدەدان لەدادگا و دامەزراوە حکومیەکان لەچوارچێوەی یاسا و ڕێنماییەکان .**
5. **پێشکەشکردنی خزمەتگوزاری چاودێری پاشینە بۆ سوودمەندان بە هەماهەنگی ماڵی دالدەدان و بەڕێوەبەرایەتی گشتی بەدواداچوونی توندوتیژی دژبە ژنان وریکخراوەکانی کۆمەڵگای مەدەنی کە لە (6) شەش مانگ کەمتر نەبێت.**
6. **پاراستن و شیاندن و دابینکردنی خزمەتگوزاری بۆیان .**

سێیەم : ماڵەکانی دالدەدان دەبەسترێنەوە بەبەڕێوەبەرایەتییە گشتیەکانی چاودێری و گەشەپێدانی کۆمەلایەتی .

ماددەی چوارەم :

لیژنەیەك پێکدەهێندرێت بەسەرۆکایەتی بەرێوەبەری ماڵی دالدەدان و ئەندامیەتی توێژەرێکی کۆمەلایەتی وەیان دەروونی و یاساییەك و نوێنەرێکی پسپۆر لە بەرێوەبەرایەتی گشتی چاودێری گەشەپێدانی کۆمەلایەتی بۆ وەرگرتن و دەرچوونی سوودمەندانی ماڵەکانی دالدەدان .

ماددەی پێنجەم :

مەرجی وەرگرتن و چوونە دەرەوەی ژنانی سودمەند :

یەکەم : مەرجەکانی وەرگرتن :

1. دەبێت ئەو ژنانە هەرەشەلێکراو بن و دووچاری کێشەی کۆمەلآیەتی و یان یاسایی هاتبن .
2. نەخۆش نەبن بە یەکێك لە نەخۆشیە گوازراوەکان یان دەروونیەکان .
3. دەبێت پشکنینی پزیشکی بکرێت بۆ قوربانیانی بازرگانی بە مرۆڤ بەر لە وەرگرتنیان .

دووەم : مەرجەکانی دەرچوون:

1. کۆتایی بە کێشەکەی هاتبێت لەڕووی یاسایی و کۆمەلآیەتیەوە .
2. لەسەر داوای سوودمەند خۆی بە مەرجێك تەمەنی لە (18) سالّ کەمتر نەبێت ، بە رەزامەندی لیژنەی ئاماژەپێکراو لە ماددەی چوارەم .
3. کێسی قوربانیانی بازرگانی بە مرۆڤ پاش مانەوەی چەند رۆژێك لە مالّەکان گەر زانرا مانەوەی زیانی هەیە بۆ حالەتەکانی تر ، لیژنەی وەرگرتن ودەرچوون لە مالّەکان پەیوەندی دەکات بەو لایەنەی کە هێناویەتی بۆدۆزینەوەی رێگا چارەیەك .

ماددەی شەشەم :

یەکەم : دەبێت ئەو کارمەندانەی کە لە مالّی دالّدەدان کاردەکەن بەلّێن نامە پڕبکەنەوە بە پاراستنی نهێنی کەیس و نهێنیەکانی مالّی دالّدەدان .

دووەم : وەزارەت هەلّدەستێت بە کردنەوەی خولی تایبەت بە چۆنیەتی مامەلّەکردن لەگەلّ کەیسەکان و پاراستنی نهێنییەکانی مالّی دالّدەدان بۆ هەموو ئەو کارمەندانەی کار لەگەلّ کێشەی توندوتیژی خێزانی دەکەن .

سێیەم : پێویستە ژنی سودمەند پابەندبێت بەرێنماییەکانی ناو مالّی دالّدەدان و بەپێچەوانەوە رێکاری جێگرەوەی پێویستی بۆ دەگیرێتە بەر.

ماددەی حەوتەم :

وەزارەت هەلّدەستێت بەهەماهەنگی لەگەلّ رێکخراوە ناحکومی ونێودەولّەتیەکان بۆ پێشکەش کردنی خزمەتگوزاری بۆ مالّەکانی دالّدەدان لەگشت بوارەکان .

ماددەی هەشتەم :

رێگەدان بە کارکردنی خۆبەخش لە مالّەکانی دالّدەدان بە رەزامەندی بەرێوەبەری گشتی چاودێری وگەشەپێدانی کۆمەلآیەتی ، بە مەرج وبەلێن نامەی تایبەت .

ماددەی نۆیەم :

ئەم ڕێنماییە لەرۆژی دەرچوونی جێ بەجێ دەکرێت و لە ڕۆژنامەی فەرمی (وەقـایعی کوردسـتان) بڵاودەکرێتەوە.

د . ریکەوت حمە رشید کریم
وەزیری کار وکاروباری کۆمەلایەتی بە وەکالەت

ئە نجومەنی دادوەری

ژمارە: 1303 **لە** 2014/6/18

بـەیـانـی ساڵی 2014

پشت بەحوکمی ماددە(8) لە یاسای دەسەڵاتی دادوەری ژمارە 23ی ساڵی 2007 بڕیارماندا بە: -

یەکەم: دەست پێ کردنی پشووی دادگاکانی هەرێمی کوردستان – عێراق بۆ ماوەی (30) ڕۆژ لە بەرواری 2014/7/1 .

دووەم: ئەو کێشانەی پەیوەندییان بە (کاروباری شارستانی و بازرگانی و باری کەسینەوە) هەیە کە لەخوارەوە هاتووە بە کێشە و داوای بە پەلە دادەنرێن :-

1-وەرگرتنی داوانامە (عريضة الدعوى) و گلدانەوەی یەدەگ (الحجز الاحتياطي) و پێڕاگەیاندنی یاسایی .

2-ئەو کێشە و پرسە بە پەلانەی دەروازەی دەیەم لە کتێبی یەکەمی یاسای دادبینی شارستانی ژمارە83ی ساڵی 1969دیاری کردوون .

3-ئەو داوایانەی گلدانەوەی سەرەتایی تێدایە یا داوای دواخستنی جێبەجکردنی بڕیارێك یا مامەلەیەکی تێدا دەکات

4-داوای میری بۆ مولك سەندنەوە (استملاك) .